

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 19. februar 2025

Sag 57/2024

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

Tiltalte

(advokat David Neutzsky-Wulff, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Københavns Byret den 25. september 2023 (SS 1-11247/2023) og af Østre Landsrets 15. afdeling den 14. maj 2024 (S-2764-23).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Michael Rekling, Lars Hjortnæs, Oliver Talevski og Mohammad Ahsan.

Påstande

Dommen er anket af Tiltalte med påstand om frifindelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse.

Forurettede, har gentaget sin påstand om godtgørelse på 100.000 kr. efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, med rente efter erstatningsansvarslovens § 16.

Tiltalte har nedlagt påstand om frifindelse for kravet om godtgørelse.

Anbringender

Tiltalte har anført navnlig, at en tiltalt kun overtræder straffelovens § 225, jf. § 216, hvis den pågældende har handlet forsætligt, og at det følger af UfR 2018.491 H, at kravet om forsæt også gælder for personer omfattet af straffelovens § 16. I dommen er det bl.a. fastslået, at der i sådanne tilfælde gælder en objektiveret forsætsbedømmelse, og af

dommen følger, at utilsigtede eller hændelige handlinger hverken kan tilregnes normale eller utilregnelige gerningspersoner som forsætlige.

Landsretten har efter bevisførelsen lagt til grund, at han befandt sig i en sovende tilstand, da han realiserede gerningsindholdet i straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1 (dagældende § 216, stk. 1, nr. 2). Den sovende tilstand er kendetegnet ved fravær af bevidsthed. Handlinger, der foretages i en sådan tilstand, kan derfor ikke tilregnes en gerningsperson som forsætlige, men må i stedet anses som utilsigtede eller hændelige, hvilket må føre til, at han frifindes. Denne forståelse harmonerer med den erstatningsretlige vurdering af sovende personers skadevoldende handlinger og praksis for så vidt angår den strafferetlige vurdering af personer, der under kørsel mister bevidstheden på grund af epileptiske anfald.

Selv om der for personer omfattet af straffelovens § 16 gælder en objektiveret forsætsbedømmelse, må det kræves, at gerningspersonens handling er en manifestation af den pågældendes vilje. I en situation som den foreliggende, hvor handlingen er begået i en sovende tilstand, er der ingen bevidsthed om handlingen og heller ingen vilje bag den. Også af den grund må han frifindes på grund af manglende forsæt.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at Tiltalte handlede med forsæt, da han den 22. august 2018 realiserede gerningsindholdet i straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1 (dagældende § 216, stk. 1, nr. 2).

Det følger af UfR 2018.491 H, at der ved vurderingen af forsættet for en person, der er omfattet af straffelovens § 16, skal lægges vægt på, om den objektive gerning klart bærer præg af at høre til dem, der kan tilregnes en normal gerningsperson som forsætlig, og at der ikke kan lægges vægt på den pågældende persons manglende forståelse eller målbevidsthed.

Som anført i landsrettens dom ville en normal gerningsperson under i øvrigt samme omstændigheder blive anset for at have begået en forsætlig overtrædelse af de nævnte straffebestemmelser, og det var alene i kraft af hans tilstand, at de seksuelle handlinger blev udført, uden at han havde en bevidsthedsmæssig opfattelse af det passerede. Derfor – og da handlingen ikke kan anses for utilsigtet eller hændelig – må det lægges til grund, at Tiltalte handlede forsætligt.

Da landsretten har lagt til grund, at Tiltalte på gerningstidspunktet var utilregnelig, fordi han befandt sig i en tilstand, som må ligestilles med sindssygdom, er han straffri, jf. straffelovens § 16, stk. 1. Han bør derfor undergive sig ambulat psykiatrisk be-handling, således at kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om indlæggelse, jf. straffelovens § 68. Der bør ikke fastsættes en længstetid for foranstaltningen, jf. § 68 a, stk. 2, 1. pkt.

Højesterets begrundelse og resultat

Tiltalte er fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 225, jf. § 216, stk. 1 (dagældende § 216, stk. 1, nr. 2), ved i august 2018 at have udøvet oralsex på Forurettede, der på grund af søvn befandt sig en tilstand, hvor hun var ude af stand til at modsætte sig dette.

Landsretten lagde til grund, at Tiltalte på tidspunktet for den seksuelle handling befandt sig i en sovende tilstand, og fandt ham omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, om personer, der var utilregnelige på gerningstidspunktet på grund af sindssygdom eller tilstande, der må ligestilles hermed. Landsretten henviste bl.a. til en udtalelse afgivet af Retslægerådet, hvori det var anført, at han med overvejende sandsynlighed led af den neurologiske lidelse sexsomnia, og at han på gerningstidspunktet befandt sig i en tilstand, der kunne side-stilles med sindssygdom.

Endvidere fandt landsretten med henvisning til Højesterets dom af 19. oktober 2017 (UfR 2018.491), at Tiltalte havde handlet forsætligt, fordi den seksuelle handling havde en sådan beskaffenhed, at en normal gerningsmand under i øvrigt samme om-stændigheder ville blive anset for at have begået en forsætlig overtrædelse af de nævnte straf-felovsbestemmelser. Landsretten anførte, at det alene var i kraft af hans neurologiske lidelse, at den seksuelle handling var udøvet, uden at han havde haft en bevidsthedsmæssig opfattelse af det passerede.

Han blev i medfør af straffelovens § 16, stk. 1, frifundet for straf og blev idømt ambulat psy-kiatrisk behandling med mulighed for indlæggelse og uden en længstetid.

Hovedspørgsmålet for Højesteret er, om Tiltalte efter landsrettens be-visresultat har handlet forsætligt.

Retslægerådet har som nævnt udtalt, at han med overvejende sandsynlighed led af den neurologiske lidelse sexsomnia, og at han på gerningstidspunktet befandt sig i en tilstand, der kunne sidestilles med sindssygdom, og landsretten har lagt til grund, at han på det nævnte tidspunkt var i en sovende tilstand. Højesteret finder på det således foreliggende grundlag, at den seksuelle handling ikke kan tilregnes Tiltalte som forsætlig.

Højesteret frifinder herefter Tiltalte for den rejste tiltale.

Højesteret finder ikke grundlag for at tage påstanden om tort under påkendelse, jf. retsplejelovens § 992, stk. 1, og ophæver derfor landsrettens bestemmelse om tortgodtgørelse.

Thi kendes for ret:

Højesteret frifinder Tiltalte og ophæver landsrettens bestemmelse om tortgodtgørelse.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for byret, landsret og Højesteret.